

<input type="text"/>		<input type="text"/>
<input type="text"/>	About the Hungarian cinema	<input type="text"/>
<input type="text"/>	A Deliberately Biased Vision	<input type="text"/>

<input type="text"/>		<input type="text"/>
<input type="text"/>		<input type="text"/>
<input type="text"/>		<input type="text"/>
<input type="text"/>	A magyar filmről...	<input type="text"/>
<input type="text"/>		<input type="text"/>
<input type="text"/>		<input type="text"/>
<input type="text"/>	...elfogultan	<input type="text"/>
<input type="text"/>		<input type="text"/>

**More than hundred years ago, these two men
invented the moving picture.
But why on earth did they chose the arrival a
train in the tiny city of La Ciotat as a topic for
their first mini-film?
Nobody knew.**

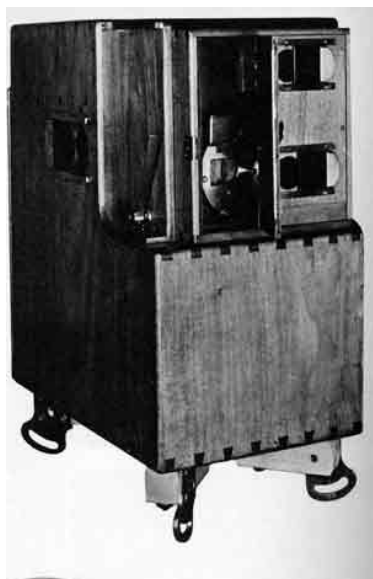
Auguste (1862-1954) és **Louis Lumière**
(1864-1948)

**Több mint száz évvel ezelőtt ez a két férfi
fedezte fel a mozgóképet.
De vajon miért azt filmezték először, ahogyan
a vonat befut La Ciotat állomására?
Senki nem tudja.**

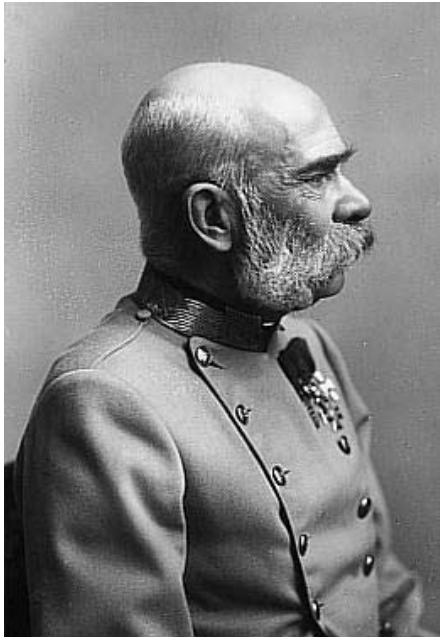
A vonat megérkezik La Ciotat állomására (1896)

Anyway, the first Hungarian footage was made on a somewhat "nobler" occasion: it was inspired by one of Kaiser Franz Joseph's visits in Hungary and was about thirty... seconds long. By the way, it was never shown publicly due to its poor quality.

Az első működő kamera az 1890-es évekből

Az első magyar filmet egy valamivel jelentősebb alkalom ihlette: Ferenc József császár egyik látogatásáról forgatták, és körülbelül harminc... másodperces volt. A filmet egyébként rossz minősége miatt soha nem mutatták be.

A legendás Ferenc József császár (1830-1916). Az első magyar "minifilm" főszereplője.

No doubt that the first Hungarian to play an important role in the film history was this man. Béla Lugosi moved to the other side of the Atlantic to interpret the legendary Count Dracula there. But what about the main land? Who brought new blood into the film industry there?

Lugosi Béla (1882-1956)

...aki ugyanolyan beleéléssel alakította Drakulát az életben, mint a vásznon.

Igen, kétségtelenül ő az első magyar színész,
akinek meghatározó szerep jutott a
filmtörténetben. Csakhogy Lugosi Béla az
óceán túloldalán élt, ott játszotta az első
Drakulát, s minket most elsősorban az
anyaország érdekel. Ott vajon ki hozott friss
vért a filmiparba?

És még egyszer Lugosi Béla...

Well, it is difficult to say.

In the twenties and the thirties, there were - as anywhere in Europe - silent and talking films. Most of them have been forgotten by now - as anywhere in Europe. In 1945 the Second World War broke out. Those were difficult times... Let us jump a few decades forward. After the war, many new faces appeared behind the camera.

Budapest 1945-ben

Nehéz erre válaszolni. A húszas, harmincas években Magyarországon (mint Európa többi országában) néma-és hangosfilmek készültek. Mára ezek a filmek (mint Európa többi országában) nagyrészt feledésbe merültek. Aztán kitört a második világháború. Nehéz idők jöttek... ugorjunk is előre néhány évtizedet! A háború után új arcok tűntek fel a kamera mögött.

Garas Dezső, magyar színész kamerával

Among the films this generation made, I will certainly never forget Károly Makk's *Szerelem* (Love, 1970). In this touching love story, Lili Darvas, an extraordinary actress plays the main character's at least 90-year-old mother. I personally was far more interested in the main character, a beautiful state prisoner (*Iván Darvas*) coming home after many years...

Makk Károly (1925-)

Egy hét Pesten és Budán (A Long Weekend in Pest and Buda), 2003

A játékos (The Gambler), 1997

Szeressük egymást gyerekek!, 1996

Drága kisfiam (1994)

Magyar rekviem (Hungarian Requiem), 1991

Az utolsó kézirat (Lily in Love), 1985

Egymásra nézve (Another Way), 1982

A téglafal mögött (Behind the Brick Wall), 1979

Egy erkölcsös éjszaka (A Very Moral Night), 1977

Macskajáték (Cat's Play), 1972

Szerelem (Love), 1970

Isten és ember előtt (Before God and Man), 1968

Bolondos vakáció (A Cloudless Vacation), 1967

Az utolsó előtti ember (The Last But One), 1963

Elveszett paradicsom (Lost Paradise), 1962

Megszállottak (The Obsessed Ones), 1961

Fűre lépni szabad (1960)

A 39-es dandár (The 39th Brigade), 1959

Ház a sziklák alatt (The House Under the Rocks), 1958

Mese a 12 találatról (1956)

A 9-es kórterem (Ward No. 9), 1955

Liliomfi, 1954

Ennek a generációnak az alkotásai közül Makk Károly *Szerelem* (Love, 1970) című filmjét biztosan soha nem fogom elfelejteni. Ebben a megható szerelmi történetben a csodálatos színésznő, Darvas Lili játssza a főszereplő legalább 90 éves anyját. Igaz, engem sokkal jobban érdekelt maga a főszereplő, egy gyönyörű politikai fogoly (*Darvas Iván*), aki hosszú börtönévek után végre hazatérhet...

Darvas Lili, Törőcsik Mari és Mensáros László Makk Károly "Szerelem" című filmjében

Back in the late fifties, one of Makk's colleagues introduced the glorious era of tanks, naked women and unusually long sets. For these awkward topics and a new film language, Miklós Jancsó accounts.

Jancsó Miklós (1921-)

Sokaknak csak Miki bácsi...

Filmográfia

A harangok Rómába mentek
(The Bells Have Gone to Rome), 1958
Oldás és kötés (Cantata), 1963
Így jöttem (My Way Home), 1964
Szegénylegények (The Round-Up), 1965
Csend és kiáltás (Silence and Cry), 1967
Csillagosok, katonák (The Red and The White), 1967

Fényes szelek (The Confrontation), 1968
Még kér a nép (Red Psalm), 1971
Szörnyek évadja (Season of Monsters), 1987
Jézus Krisztus horoszkópja (Jesus Christ's Horoscope), 1988
Isten hátrafelé megy (God Walks Backwards), 1991
Kék Duna keringő (Blue Danube Waltz), 1992
Nekem lámpást adott kezembe... (The Lord's Lantern in Budapest), 1999
Anyád!...A szúnyogok (Damn You! The Mosquitoes), 2000
Utolsó vacsora az Arabs Szürkénél (Last Supper at the Arabian Grey Horse), 2001
Kelj fel, komám, ne aludjál! (Wake Up, Mate, Don't You Sleep), 2002

Az ötvenes évek végén Makk egyik kollégájával megkezdődött a tankok, pucér nők és szokatlanul hosszú képsorok kora. A meglepő témaválasztásért és az új filmnyelvért Jancsó Miklós a felelős.

Jelenet Jancsó Miklós "Csend és kiáltás" c. filmjéből (1967)

He is a many-sided filmmaker. Among others, he studied the relationship between individual and power (e.g. *The Red and The White*), demonstrated his knowledge in astrology (*Jesus Christ's Horoscope*) and dealt in depth with the mosquito problem in Budapest (*Damn you! The Mosquitoes*).

Cserhalmi György a "Jézus Krisztus horoszkópja"-ban (1988)

Jancsó sokoldalú filmrendező, akit hol az egyén és a hatalom viszonya érdekel (*Csillagosok, katonák*), hol pedig az asztrológiában való jártasságáról tesz tanúságot (*Jézus Krisztus horoszkópja*). Egyik filmjében a budapesti szúnyogproblémával is behatóan foglalkozik (*Anyád! A szúnyogok*).

Nekem lámpást adott kezembe az Úr Pesten (1999)

For those who were not really interested in surrealistic scenes and slow-moving cameras even if scarcely dressed women were involved, István Szabó offered an alternative. He showed us that nothing was as simple as it seemed.

István Szabó (1938-)

Filmográfia

Taking Sides, 2001
A napfény íze (Sunshine), 1999
Édes Emma, drága Böbe (Dear Emma, Sweet Böbe) 1992
Találkozás Vénusszal (Meeting Venus), 1991
Hanussen (1988)
Redl ezredes (General Redl), 1985
Bali (1984)
Mephisto (1981)
Bizalom (Confidence), 1979

Budapesti mesék (Budapest Tales), 1976
Álom a házról (Dream About a House), 1972
Budapest, amiért szeretem (Budapest, Why I Love It), 1971
Szerelmesfilm (Film About Love), 1970
Apa (Father), 1966
Álmodozások kora (The Age of Daydreaming), 1964
Te (You), 1963
Variációk egy témára (Variations on a Theme), 1961
A hetedik napon (On the Seventh Day), 1959

Azoknak, akiket nem érdekeltek a szürrealista jelenetek és a lassan mozgó kamerák (még ha lengén öltözött hölgyek álltak is előtte), Szabó István kínált alternatívát. Az ő filmjeiből az derült ki, hogy semmi nem olyan egyszerű, mint amilyennek látszik.

Jelenet az Osztrák-Magyar Monarchia idejében játszódó "Redl ezredes" c. filmből(1985)

He told us intriguing stories about love and revolution (*Love*), life in a shaky old Austria-Hungary with a shaky old emperor (*General Redl*), the Nazi regime (*Mephisto*) and in one of his more recent films about all these issues together (*Sunshine*).

A napfény íze (1999)

Szabó hol szerelemről és forradalomról mesél (Szerelmesfilm), hol a hitleri időkről (Mephisto) is, hol pedig a roskatag, beteg Osztrák-Magyar Monarchiáról, melynek élén egy roskatag, beteg császár áll (Redl ezredes). A napfény íze című filmben pedig mindezzel egyszerre!

Klaus-Maria Brandauer az Oscar-díjas "Mephisto" főszerepében (1981)

**But none of these important men had thought
about the one issue that really mattered:
football.
Somebody had to take this in charge.
And so, Pál Sándor arrived...**

Képek a "Régi idők focija" című filmből (1981)

Sándor Pál (1939-)

(Nincs fotónk a rendezőről)

Filmográfia (nem teljes)

Európából Európába (2003)

Szeressük egymást gyerekek! (1996)

Csak egy mozi (1985)

Szerencsés Dániel (Daniel Takes a Train), 1983

Ripacsok, 1981

Szabadíts meg a gonosztól (Deliver Us From Evil), 1979

Herkulesfürdői emlék (Improperly Dressed), 1976

Régi idők focija (Football of Old Times), 1973

A primadonna, 1972

Sárika, drágám! (Sarah, My Love!), 1971

Szeressétek Ódor Emíliát! (Love, Emilia), 1968

**Ám e komoly szakemberek egyike sem
foglalkozott az egyetlen igazán fontos
témával: a focival.
Ez nem mehetett így tovább.
Szerencsére feltűnt a színen Sándor Pál...**

Ez már nem a foci: jelenet a "Miss Arizona" c. filmből
Hanna Schygullával és Marcello Mastroiannival (1988)

In his film about *Old Times' Football*, he concentrated on the few hours of glory of Hungarian football. On other occasions, he told us about two aging clowns (*Barnstormers*) and about a certain Ódor Emília (*Love, Emilia*) whom nobody seemed to love. With his humourous, tender and melancholic films he has created the so-called "popular author's cinema".

Szeressétek Ódor Emiliát (1968).
Fiatal lányok álmai, és ahogy a történelem alakítja őket...

A "Régi idők focija" című filmben Sándor a magyar foci néhány dicsőséges óráját mutatja be humorral, szeretettel és melankóliával. Hasonló gyengédséggel meséli el két öregedő bohóc történetét, és egy bizonyos Ódor Emíliaét is, akit állítólag senki nem szeret (*Ripacsok, Szeressétek Ódor Emíliaát!*). Ő teremti meg a "populáris művészfilm" kategóriáját.

Ripacsok (1981), Garas Dezső és Kern András,
amint azt éneklék, hogy "Egyedül nem megy..."

Then one of our filmmakers discovered that very short stories were enough to make very long films. Gábor Bódy also realised that the dialogues did not need to be always written in prose just because we, ordinary people, don't like talking in rhymes...

Bódy Gábor (1946-1985)

Filmográfia

Kutya éji dala (The Dog's Night Song), 1981
Nárcisz és Psyché (Psyche), 1980
Krétakör (1978)
Katonák (Soldiers), 1977
Négy bagatell (1975)
Amerikai anzix (American Torso), 1975
Ifivezetők (1972)

Aztán egyik rendezőnk felfedezte, hogy rövid történetek alapján is lehet hosszú filmeket forgatni. Bódy Gábor arra is rájött, hogy nem kell minden párbeszédet prózában elmondani, csak mert az utca embere nem szeret rímekben beszélni...

Az "Amerikai anizs" (1975) Cserhalmi Györggyel

**In 1980, he gave Udo Kier his first important role as Narcissus in *Narcyssus and Psyche*, a beautiful about romantic love, poetry and history, the cinema version of which was almost four hours long!
Yes, the times of Emperor Franz Joseph and mini-movies seemed far away...**

Udo Kier Nárcisz, Patricia Adriani Psyché szerepében (1980)

Udo Kier Bódytól kapta első fontos szerepét. Ő játszotta Nárciszt a *Nárcisz és Psyché* című lírai hangvételi alkotásban, melynek fő témája a romantikus szerelem, a költészet és a történelem. A film moziváltozata egyébként majdnem négy órás! Bizony, messze már Ferenc József és a minifilmek ideje!

...s még egyszer a fiatal Udo Kier mint Nárcisz (1980)

After all these men, it was time for a female filmmaker to come and tell us about history and men's doings from her perspective...

Simon mágus, azaz Andorrai Péter Párizs bérházai között (1999)

S végre eljött az idő, hogy egy filmrendező is szóhoz jusson, aki a nők szemszögéből mesél az életről, a férfiakról és általában az emberekről.

Az én huszadik századom (1989)
A képen Nagy-Kálózy Eszter látható

**And there she is, Ildikó Enyedi.
She has created a magic world where
humour, sensitivity and imagination play an
important role. She shows us her twentieth
century, miracles and great love stories.
(*Simon, the Magician; The Magic Hunter; My
20th Century*)**

Enyedi Ildikó (1955-)

Filmográfia

Simon mágus (*Simon, the Magician*), 1999
Tamás és Juli (*Tamas and Juli*), 1997
A gyár (*The Factory*), 1995
Bűvös vadász (*Magic Hunter*), 1994
Az én XX. századom (*My Twentieth Century*), 1989

**Az előző oldalon ő, Enyedi Ildikó látható.
Világában nagy szerep jut a humornak, az
érzékenységnek és a képzeletnek. Kedvenc
témái: a valóság és a képzelet
összefonódása, a csodák és a nagy
szerelmek, minden filmjében megjelennek.
(*Simon mágus; A bűvös vadász; Az én XX.
századom*)**

Tamás és Juli (1997)

A few years later, another Hungarian filmmaker noticed that with even less story you could make even longer films. The discovery paid well: Béla Tarr is considered as one of the most important filmmakers alive...

Tarr Béla (1955-)

Filmográfia

Werckmeister harmóniák (Werckmeister Harmonies), 2000
Journey on the Plain, 1995
Sátántangó (Satan's Tango), 1994
City Life, 1990

Kárhozat (Damnation), 1988
Őszi almanach (Almanac of Fall), 1984
Panelkapcsolat (The Prefab People), 1982
Szabadgyalog (The Outsider), 1981
Családi tűzfészek (Family Nest), 1979
Hotel Magnezit, 1978

Néhány évvel később egy másik magyar filmrendező rájött arra, hogy minél rövidebb egy történet, annál hosszabb filmet lehet belőle forgatni. A felfedezésnek meg is lett az eredménye: Tarr Bélát ma a világ egyik legjelentősebb filmrendezőként tartják számon...

Irimiás és Petrina, azaz Dr. Horváth Putyi és Vígh Mihály a Sátántangó c. filmben (1994)

His film *Satan's Tango* is more than seven hours long. His receipt is: if you do not have a story, you need very long shots just about everything. For example, you can film muddy roads or a gloomy pub. First for several minutes. Then, when you are well trained, for hours...

Sátántangó (1994)

Tarr *Sátántangó* című filmje például több, mint hét órás. Íme, a recept: vegyünk egy nagyon rövid történetet, és készítsünk hozzá nagyon hosszú képsorokat! Mindenről, ami utunkba kerül. Filmezhetünk például sáros utakat vagy egy lepukkant kocsmát. Először csak percekig. Aztán, ha belejövünk, órákig...

Werckmeister-harmóniák (2000)

There is much more to tell
about the Hungarian cinema
but let the films explain the rest.
It is worth exploring them...

Persze, sokáig lehetne még
mesélni a magyar filmről. De
talán jobb, ha a többit már
maguk a filmek mondják el.
Úgyhogy: kalandra fel!